

Warszawa, dnia 2 grudnia 2002 r.

Opinia prawna
nt. poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o szkolnictwie wyższym
(druk nr 1023)

Przedłożony projekt ustawy proponuje zmianę treści art. 152 ust. 1 ustawy z 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 65, poz. 385 z poz. zm.). Zmiana miałaby polegać na dodaniu po słowie studentowi następującego wyrażenia: „studiów dziennych, zaocznych i wieczorowych”. Zdaniem projektodawców w ten sposób obejmie się pomocą materialną, o której mowa w ustawie, także studentów studiów zaocznych i wieczorowych.

Problem polega na tym, iż obecna ustawa nie daje podstaw do twierdzenia, iż studenci wymienionych studiów nie mają prawa do pomocy materialnej ze środków przeznaczonych na ten cel w budżecie państwa. Ustawa mówiąc w art. 152 ust. 1, iż studentowi przysługuje prawo do pomocy materialnej ze środków przeznaczonych na ten cel w budżecie państwa, przyznaje to prawo wszystkim studentom, a więc także studentom wyżej wymienionych studiów. Ustawa posługuje się bowiem ogólnym, jednolitym pojęciem studenta; zarówno w przepisach o mieniu i finansach uczelni, np. w art. 24 i 28, jak i w przepisach o prawach i obowiązkach studentów, np. w art. 152 i 153. Tak interpretuje to pojęcie także NSA. Na przykład w wyroku z 19 grudnia 1997 r., wydanym po rozpatrzeniu sprawy ze skargi na uchwałę rady gminy wyłączającej studentów studiów zaocznych i wieczorowych z kręgu osób uprawnionych do ulgowych, jednorazowych przejazdów komunikacją miejską, jednoznacznie stwierdził, iż uchwała ta narusza art. 153 ustawy o szkolnictwie wyższym (który brzmi: „Studentom przysługuje prawo do korzystania z 50 % ulgi w opłatach za przejazdy środkami komunikacji miejskiej”).

To rozporządzenie Rady Ministrów z 22 stycznia 1991 r. w sprawie warunków, form, trybu przyznawania i wypłacania oraz wysokości świadczeń pomocy materialnej dla studentów studiów dziennych (D.U. Nr 65, poz. 385 z poz. zm.), wydane na podstawie art. 152 ust. 3 , a nie ustawa o szkolnictwie wyższym,

ograniczyło prawo studentów studiów zaocznych i wieczorowych do pomocy materialnej. Tak widział problem także RPO, kiedy w listopadzie 2001 r. wystąpił do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o stwierdzenie niezgodności w/w rozporządzenia Rady Ministrów z art. 152 ust. 3 ustawy szkolnictwie wyższym, w związku z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP.

Moim zdaniem idzie tu nie tyle o niezgodność w/w rozporządzenia Rady Ministrów z ustawą o szkolnictwie wyższym i Konstytucją RP, lecz o nie wydanie przez Radę Ministrów przepisów, które określiłyby warunki, formy, tryb przyznawania i wypłacania oraz wysokość pomocy studentom studiów wieczorowych i zaocznych, do wydania których Rada Ministrów została upoważniona w art. 152 ust. 3 ustawy o szkolnictwie wyższym. Czy Rada Ministrów wydając tylko rozporządzenie o pomocy materialnej dla studentów studiów dziennych postąpiła właściwie czy nie, i czy Rada Ministrów ma obowiązek wydać także rozporządzenie regulujące pomoc dla studentów studiów zaocznych i wieczorowych, to są kwestie oceny wykonania przez Radę Ministrów upoważnienia zawartego w art. 152 ust. 3 i podjęcia odpowiednich kroków w celu przekonania albo zobowiązania Rady Ministrów o potrzebie objęcia pomocą materialną także studentów studiów zaocznych i wieczorowych. Jak dotąd Trybunał Konstytucyjny stwierdził tylko, iż w/w rozporządzenie Rady Ministrów jest zgodne z art. 152 ust. 3 ustawy o szkolnictwie wyższym w związku z art. 92 ust. 1 Konstytucji (Sygn. akt U 7/01; sentencja ogłoszona w Dz. U. z 2002 r. Nr 104, poz. 933). Jednak problem uregulowania przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia także pomocy materialnej dla studentów studiów wieczorowych i zaocznych nadal czeka na rozwiązanie !

Konkludując stwierdzam, iż proponowana w poselskim projekcie ustawy zmiana brzmienia art. 152 ust. 1 ustawy o szkolnictwie wyższym nie jest potrzebna. Rozwiązania problemu należy szukać w sferze wykonania zawartego w art. 152 ust. 3 upoważnienia Rady Ministrów do wydania rozporządzenia określającego warunki, formę, tryb przyznawania i wypłacania oraz wysokość pomocy materialnej, które to upoważnienie obejmuje wszystkich studentów, a nie tylko studentów studiów dziennych.

Sporządził: Jacek Lang